

המאיימת לכופץ את תיאטרון שני הקומיקאים המצליחים

שני מצלמנים

מקבלים ביחד 2500 ל"י. 30 אלף מוצאות על אולמות, תפ"א אורה ופירסומת. רחח נקי לשניים: 12 אלף ל"י לחודש, שהן 6000 ל"י לאיש. הסעיף הקטן ביותר בסוד ההוצאות הוא סעיף הרפרטואר. כי דויגן ושומכר פיתחו שיטה המאפשרת להם לשלם מינימום. הם מוזמנים חומר ממחברים, משלמים להם 50 ל"י כמקדמה, פוסלים לרוב את התוצרת. אחריכך הם כותבים את רוב החומר בעצמם. לא פעם טענו מחברים כי מצאו בדיחות שלהם, במיקשור אחד, בחיבורי דויגן ושומכר. מתוך שמונה קטעי-המלל בתוכנית האחרונה, חמישה נוש"אים שמות של מחברים כמו י. גיודוש, ש. שמשיא, י. מייקסעווי. שדוויגן — כולם פסבדונים של דויגן ושומכר עצמם.

חריפות בין השניים. הדברים הגיעו לא פעם לידי מהלומות בין דויגן לגורנשטיין. בהזדמנויות שונות ניסה כל אחד מהם לפטר את האדמיניסטרטור של השני. לבסוף מינו את ישראל ואלין, אדם שלישי ניטראלי, כמנהל.

השותפים לא היססו מדי פעם מלהפיץ איש על רעהו סיפורים לא כל כך מבדחים. רובם נגעו לימי המלחמה ולתקופה בה בילו במחנה-הריכוז הרוסי. אנשים שעוררו להם או והופיעו בתום המלחמה ותבעו מהאמנים, שהתעשרו בינתיים, כספים שהלכו להם, לא נתקלו בסכר פנים יפות.

כאשר הגיעה לארץ להקת אידה קמינסקה, תבע אחד מ"מנהליה חוב ישן מן השניים. דויגן מיהר וקנה לו שעון זהב בשווי 250 ל"י. שומכר סרב לראות את האיש. בפעם אחרת בא רופא שטיפל בשומכר בתקופת המלחמה, תבע תשלום, השמיע איומים קודרים.

כי כמו אנשים רבים שעברו ימים קשים בחייהם, התיחסו השניים, וביחוד שומכר, שהוא חולה-לב קשה, בקמצנות מסוימת אל הכסף. שומכר לא הזמין כמעט מעולם איש מאנשי התיאטרון אל ביתו. הנהג שבא לקחתו, נאלץ להמ"תין במסדרון. כשכבר הרויח אלפי ל"י לחודש, עוד הוסיף שומכר להביא עמו להצגות תה בתרמוס, כדי לחסוך ב"הוצאות המזון.

לאי-ההבנות הכספיות נוספו לאחרונה גורמים אחרים ש"הרעו את היחסים. הופעתה של להקת אידה קמינסקה בארץ פיצלה את קהל דוברי היהודית, גרמה לכך שחלק מן ה"הצגות התקיימו באולמות ריקים למחצה. נוספה לכך הב"י קורת על ההצגה האחרונה שאמנם שיבחה את האמנים, כר"גיל, אך נזפה בהם על הפיכתם של ילדיה-הארץ לדוברי יהודית, ואי-הכלת טעמים עבריים בתוכנית.

במצב זה היה דרוש רק ניצוץ להתפוצצות. הוא הופיע

המיוחד ודרשו בכל הופעה כזאת מצרכי-מזון בתור ריק"ויזטים.

"דרושים לנו להצגה כיכרות לחם ומלפפונים", היו אומרים. והם היו מקבלים. מלבד זאת היו מוצפים במתנות מזון בערים, והדברים הגיעו לידי כך ששומרי מחנה-הריכוז הרוסיים היו מתחננים לפניהם שיבקשו אותם כמלחים, מאחר שיועו כי שכרו של ליחי כזה הוא מצרכי-מזון.

ב-1947 חזרו השניים לפולין, שבו להופיע יחד. ב-1950 באו בפעם הראשונה ארצה, ומאו הפכה ישראל לזירת ה"הצגה הראשית שלהם.

★ ★ ★

אנשי האמון

בכל השנים האלה היו דויגן ושומכר ידידים ב"נפש. תמיד גרו בחדר אחד, ולפעמים אף ישנו במיטה אחת. היחסים ביניהם נראו לכאורה כאידיאליים. אולם תמיד כירסם אותם משהו בפנים.

כי למרות העובדה ששניהם היו שותפים בעסק שזה בשהו, הפך שומכר להיות הבוס הראשון בעסק. לא תמיד היה זה כך. תחילה היה דויגן הבוס האמיתי, ושומכר כינור שני. כשהביא שומכר להצגה את הזמרת שהפכה לא"חר מכן אשתו, הרחיק אותה דויגן אחרי התכנית הראשונה בה הופיעה. הנהלתו של העסק השתנתה בהדרגה. דויגן היה אמנם לדעת רבים האמן הטוב יותר, אולם שומכר עלה עליו בכשרונו הפנסיוני. כל מי שבא במגע עם התיאטרון ידע כי עליו לפנות בכל ענין חשוב לשומכר, וכי הלה הוא הפוסק האחרון — לעיתים קרובות אף מבלי לשאול את שותפו.

לעתים היה נדמה ששומכר מנהל את העסק לפי העקרונ

עם דויגן

שהגן עליה בשעת התקרית וש"מנע את פיטוריה עלידי שומכר, עומדת אסתר טובי בסקסס המבדח והטוב על הכתרים.

בצד הכנסה יפה זו רמז לזוג סיכוי גדול מעבר לים: לפני ימים מספר הגיעה הידיעה כי הוסכם סופית על סיד"רת הופעות שלהם ברחבי ארצות-הברית, שם מצפה להם הכנסה שמנה עוד יותר. כן מצפה להם חווה נוסף להר"פעות בדרום-אמריקה, ולסיכויים באוסטרליה ובדרום-אפריקה — שתי יבשות שלמרות ההזמנות המרובות, טרם הספיקו השניים לבקר בהן.

אולם השבוע לא עזרה גם ההצלחה העתידה כדי לפשר בין השניים. כי כמו זוג הנשוי עשרות שנים, הגיעו שניהם למסקנה כי עליהם להיפרד. כל נסיונות הפיוס שנעשו, כש"הבורר ביניהם הוא מדרכי צאנין, עורך הלעצטע נייטס, נכשלו. השניים הסכימו רק להמשיך ולהופיע עד תום ה"חודש, אחריכך ללכת איש לדרכו. בינתיים הוסיפו לשלוח איש אל רעהו מכתבים באמצעות עורכדין, מבלי להחליף מילה ביניהם אף בנסיעות ארוכות להצגות מחוץ לעיר, ומאחורי הקלעים.

"הצרה היא", העיר צאנין, "שהם משחקים כבר שלושים שנה, ובכות ההרגל הם ממשכים לשחק גם בחיים!" במונולוג שלו, מספר דויגן על הקצב שהתקין ראי מול הדלפק באטליון. הנשים הסתכלו בראי ושכחו להסתכל על הכסף. דויגן ושומכר עצמם היו קצת דומים, השבוע, ללקוחות אלה. להצגה רגילה, כמו לבדיחה הטובה ביותר, יש סוף. אפי"שר היה השבוע רק לקחת כי גם משחקם הפרטי של דויגן ושומכר יסתיים, וכי החבילה, שקנתה את לבו של הקהל הגדול, לא תתפרק. אין ספק כי קהל דוברי-היהודית רצה לשמוע, מפי השניים: "סיבלייבט ביים אלטן!"

עם הזר

שנשלח על הבמה עלידי עורך יהודי מארגנ"טינה, שניסה לתווך בין שומכר (ימין) ודויגן. עד כה בתוקף רב את נסיונות-התיווך ביניהם.

בדמותה של השחקנית הצעירה, שהפכה בעל-כורחה לסלע המחלוקת.

★ ★ ★

6000 ל"י לאיש

אדם גם הבדיחה הטובה ביותר מתחילה להימאס כשהיא עולה בכסף. ובדיחת הריב בין דויגן לשומכר החלה מאיימת בהפסד כספי עצום.

אין תיאטרון בארץ המשגשג כמו שותפות זו, ואין אמנים בארץ המרויחים כמו דויגן ושומכר. השניים, הנמצאים ב"ארץ רשמית כתושבי-קבע, לא כבעלי אורחות ישראלית (למרות שלשניהם דירות קבועות בתל-אביב** ומספרי טל"פונים קבועים), מופיעים בשלושים הצגות בחודש, הצגה ל"יום, בתוספת הצגה שניה במוצאי-שבת. רק יום א' בשבוע נועד למנוחה.

מעמדם כאורחים ארגוניים היושבים בארץ, מעניק להם זכויות-יתר וכמה יתרונות. בעזרת הדרכון הארגוני הם יכולים לערוך סיבובי-הופעות מבלי להיתקל בבעיות המפ"ריעות לאמנים בעלי אורחות ישראלית, כגון הצורך בהיתרי"עבודה. כאורחי-היוץ הם יכולים להביא ארצה חפצים מבלי לשלם מכס.

ההכנסה החדושת של התיאטרון, המשוחתר ממיסים ממ"שלתיים (ובכמה רשויות מקומיות גם ממיסים עירוניים), מגיעה 45 אלף ל"י. כל שאר השחקנים המופיעים בלהקה

• בעוד שדויגן אינו רואה בעין אחת.

** שומכר מחזיק גם דירת-קבע בארגנטינה.

עם שומכר

עומדת אסתר טובי בשעת ההצגה. שומכר אינו נותן לה עתה יד בשעת ירידת המסך, לפעמים נותן לה רק אצבע.

הוא מייחס אותו לדוד ב"גוריון בתוכנית האחרונה: "ב"גוריון הוא דמוקראטי. הוא נותן לכל שר בממשלתו לעשות כרצונו!" רצונו של מי? "רצונו של ב"גוריון, כמובן." כך התפתחה שותפות מזורה. שני השותפים חתמו יחד על ה"צ'יקים. אבל בעוד שדויגן היה המעצב העיקר ישל ה"רפרטואר, היה שומכר השליט הראשי על הניהול המעשי. הוא קבע את המחירים, ניצח על העסק הפורח.

מצב זה נשא בחובו חומר-נפץ. שומכר התרגז לא פעם על הביקורות בהן הופיע דויגן ככוכב ראשי. ואילו דויגן חשד לא פעם כי שותפו מנסה לדחוק לפינה. כאשר ניגשה אשתו של שומכר לפני ארבע שנים לדויגן וסיפרה לו רכילות על אשתו הצעירה, ניתקו נשותיהם של השניים את היחסים ביניהן. הן אינן מדברות אשה עם רעותה עד היום. גם בין הגברים פרצו לעיתים מריבות. בארגנטינה, ש"השניים נמנים עד היום על אורחיה, מחזיקים בדרכוניה, פרצה ביניהם מריבה והם חיסלו את התיאטרון. רק אחרי תיווך ממושך של עורך עתון יהודי, השילמו. אולם היחסים ביניהם לא היו כמקודם. ההצלחה הגדולה שנחלו סתירה אותם. לא היה ביניהם מגע חברתי-והשיתות היו מוגבלות לעיני עסקים בלבד.

נוסף על כך חוסר אמון הדדי גובר והולך. אחרי המלחמה הביא שומכר אל הנהלת התיאטרון אדם בשם פייביש גורני"שטיין. דויגן תפס לא פעם את גורנשטיין כמעשים שאינם מקובלים. הוא דרש לפטר. שומכר סרב בכל תוקף, איים לעזוב יחד עם גורנשטיין. בתור פשרה מינה דויגן אדם משלו להנהלה. איש בשם גוסקין, שכל תפקידו היה להשי"גיח על גורנשטיין. על רקע זה פרצה אחת המחלוקות ה"י